

Simai Mihály: A G20-ak londoni csúcsa és a magyar gazdaság
(2009. április 3.)

A G20 pénzügyi fórumát Kanada volt miniszterelnöke, *Paul Martin* alapította, s ő javasolta azt is, hogy valamikor jöjjön össze a kormányfők, illetve az államfők fóruma is. A világgazdaság húsz legfontosabb államának pénzügyminiszterei és központi bankjainak kormányzói vagy elnökei először 1999-ben gyűltek össze, és ezt követően évente ülészttek. (2008. november 9–10-én tartották meg tizedik tanácskozásukat.) A vezető államok elnökei, miniszterelnökei (L20: Argentína, Ausztrália, Brazília, Dél-Afrika, Dél-Korea, az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, az Európai Unió, Franciaország, India, Indonézia, Japán, Kanada, Kína, Németország, Mexikó, Olaszország, Oroszország, Szaúd-Arábia és Törökország) a „húszak csoportja” tagjaiként, először 2008. november 14-én munkaebéd keretében találkoztak Washingtonban. Ezen két másik ország, Spanyolország és Hollandia vezetői a francia delegáció részeként vettek részt. Ezt követte a másnapi munkaülés egy washingtoni múzeumban, ahol a konferencia hivatalos neve „Csúcstalálkozó a pénzügyi piacokról és a világgazdaságról” volt.

2009. április másodikán Londonban ült össze a második csúcs. Az összejövetelre a pénzügyi gazdasági válság és a kiút keresés nyomta rá bélyegét. A házigazda, *Gordon Brown* angol miniszterelnök központi kérdésnek tekintette a nemzetközi pénzügyi szervezetek reformját annak érdekében, hogy a „globális problémákra globális megoldásokat” alkalmazzanak. Javaslatok között szerepelt az államok bank- és pénzügyi rendszerének reformja, a veszélyeket előre jelző nemzet-

közi riasztási rendszer bevezetése a pénzügyek szektorában, a Nemzetközi Valutaalap és a Világbank szerepének, s a valutaalap anyagi eszközeinek jelentős bővítése, a világgazdaság és a világkereskedelem ösztönzése. Más javaslatok között is szerepeltek fontos célok: erősítés a bankokat felügyelő szervezeteket, s szigorú szabályokat dolgozzanak ki erre vonatkozóan, rendszeres jelentéseket készítsenek fedezeti alapjaikról, szabványosítsák a számviteli rendszert, növeljék a bankok kötelező tartalékait stb. Konkrét intézkedéseket ajánlottak azért, hogy ne csak általános elvekről vitázzanak. Javaslatokat dolgoztak ki a pénzügyminiszterek is márciusi ülésükön olyan közös intézkedésekről, amelyek célja az volt, hogy visszaállítsák a világgazdaságot a növekedési pályára. A csúcsot megelőző javaslatok között különösen nagy figyelmet kapott az oroszok és a kínaiak ajánlása, hogy a dollár helyett az SDR-t (a valutaalap által kezelt s egyesek szerint világpénznek tekintett SDR-t, a különleges lehívási jogot) tegyék a világgazdaság tartalékvalutájává. Medvedgyev orosz elnök egy új, globális „energiacharta” elfogadását is szükségesnek tartotta. A washingtoni csúcs után szervezett öt munkacsoport („A hatékony szabályozókról”, „A felelősségről és az átláthatóságról”, „A nemzetközi együttműködés erősítéséről és a pénzügyi piacok integritásáról”, „A Nemzetközi Valutaalap reformjáról” és „A Világbankról és más multilaterális bankokról”) a pénzügyminiszterek számára fogalmazott meg ajánlásokat, amelyeket ugyan csak a csúcs elé vittek.

A G20 tanácskozásának eredményeivel kapcsolatban a következőkre kívánjuk felhívni a figyelmet.

- (1) Valamennyi fontos állam vezetője felhasználta az alkalmat arra, hogy kétoldali megbeszélést folytasson partnereivel olyan témákról, amelyek kapcsolataik helyzete és jövője szempontjából lényegesek. A kétoldali megbeszélések keretében született egyes megállapodások igen fontosak néhány térség, sőt a világpolitika és a világgazdaság jövője szempontjából is. Kiemelendők e tekintetben az orosz-amerikai, a kínai-amerikai, az orosz-német, a francia-német tanácskozásokon létrejött megállapodások, amelyek további lépések kezdetét jelentik.
- (2) A csúcsertekezlet fő célja az volt, hogy megakadályozzák a helyzet további romlását s a tragikus, az egész világgazdaságot fenyegető feltételrendszer kialakulását. Nemcsak a sürgősnek tekintett ösztönzők, élénkítő programok tartoztak a szükséges intézkedések közé, hanem az elkötelezettség a protekcionizmus elleni fellépésre, amely további terjedése esetén zsákutcába taszíthatja a világgazdaságot, s tartós globális stagnálást, illetve számos állam számára beláthatatlan politikai és szociális következményekkel járó hanyatlást eredményezne. A protekcionizmus aláásná, végső soron lerombolná a globális együttműködés egész építményét, amelyik az elmúlt ötven évben hozzájárult a gazdasági fejlődéshez.
- (3) Már a közeljövőben nyilvánvaló lesz, hogy az összeg, amelyet a bankok megmentésére és a hitelélet megindításának ösztönzésére szántak, s körülbelül a fejlett államok bruttó nemzeti termékének két százalékát teszi

ki, elegendő lesz-e erre. Nem valószínű egyébként az, hogy ezen felül hajlandók, illetve képesek lesznek az érintett államok további számottevő költségvetési támogatást adni, hiszen a költségvetési hiány már jelenleg is túl magas, és alig finanszírozható jelentős inflációs veszély nélkül. Hangsúlyozták ugyanakkor elkötelezettségüket a világgazdaság élénkítésére és „a növekedés pályájára helyezésére”, döntően nemzeti intézkedésekkel és az együttműködés erősítésével.

- (4) *Ban Ki-mun*, az ENSZ főtitkára 1000 milliárd dolláros támogatást kért a G20 vezetőitől a szegény országok számára. Erről érdemi döntés nem született. A hivatalos nyilatkozat tartalmaz ugyanakkor ígéreteket az ENSZ keretében elfogadott millenniumi fejlesztési célok támogatására, a Világbank erre vonatkozó programjának segítésére és a fejlesztési támogatás növelésére. Felkérték a világszervezetet arra is, hogy alakítson ki olyan monitorprogramot, amely figyelemmel kíséri a válság hatását a legszegényebb, lelegelettebb rétegekre. A Nemzetközi Valutaalapot pedig arra kérték, hogy tavaszi ülészákáig dolgozzon ki javaslatokat a legkevésbé fejlett országok helyzetének enyhítésére.
- (5) A G20 tanácskozására kidolgozott különböző, hosszabb távú reformokra vonatkozó javaslatok és ajánlások között első helyen szerepelt a pénzügyi rendszer reformja, a nemzeti és nemzetközi szabályozók hatékonyabbá tétele, a pénzügyi fegyelem megszilárdítása, a globális jelentőségű „Pénzügyi Stabilizációs Fórum” jelentőségének, szerepének, mandátumának növelése. A pénzügyminiszterek feladata lesz az ezzel kapcsolatos konkrét javaslatok és végrehajtásuk

feltételeinek kidolgozása. Néhány olyan témában is döntés született, amelyek arra irányultak, hogy megnehezítsék a kibúvókat a nemzeti adórendszerek hatálya alól, illetve hogy áttekinthetőbbé tegyék a statisztikai-könyvelési rendszereket. A hosszú távú elkötelezettséget igénylő reformok között kiemelkedő jelentőségűek azok, amelyek a nemzetközi pénzügyi szervezetekre, s különösen a Nemzetközi Valutaalapra, anyagi eszközeinek és felhatalmazásának bővítésére, valamint döntési rendszerére vonatkoznak. Ezeket 2010-ig be kell fejezni!

Nyilvánvaló, hogy sokat és sokan fogják kevesellni a döntéseket, s bírálni az adott államok vezetőit, hogy túltengenek a záronyilatkozatban a hangzatos általános szándékok. A következő hónapok kétségkívül világosabbá teszik, hogy azok a lépések, amelyekben a gyakran ellentétes érdekviszonyok közepette meg tudtak állapodni, elegendőek lesznek-e a megint gott bizalom helyreállítására, elősegítik-e a rendkívül nehéz feladatot, a világgazda-

ság fejlődésének ráterelését egy olyan pályára, amelyen a növekedés feltételei kedvezőbbek. Magyarország számára különösen három kérdés lényeges. Az egyik, a G20 elkötelezettségének realizálódása abban a tekintetben, hogy mennyire lesznek képesek közvetlenül vagy a nemzetközi szervezeteken keresztül további segítséget adni az olyan országoknak, amelyeket a válság a világgazdasági viszonyoktól való nagyfokú függőségük miatt eleve jelentős mértékben sújtott. A másik kérdés az, hogy valóban sikerül-e gátat vetni a globálisan terjedő protekcionizmus veszélyének. A harmadik kérdés, amelyikkel a G20 közvetlenül nem foglalkozott, de az előirányzottak rá is hatnak, hogy a világgazdaság és különösen a nemzetközi verseny olyan szereplői, mint a magyar gazdaságban is meghatározó szerepet játszó nemzetközi bankok, illetve transznacionális vállalatok miképpen döntenek magyarországi vállalkozásaik jövőjéről, s hogy mikor és milyen mértékben konszolidálódnak és aktivizálódnak ismét a tőke e számunkra különösen fontos külső forrásai.